

Artur Nowacki

Uniwersytet Warszawski

a.nowacki@wpia.edu.pl

ORCID: 0000-0003-0513-115X

<https://doi.org/10.26881/gsp.2022.2.05>

Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa upadłego za zobowiązania związane z jego prowadzeniem

Zgodnie z art. 317 § 2 zdanie drugie ustawy – Prawo upadłościowe¹, nabywca przedsiębiorstwa upadłego nabywa je w stanie wolnym od obciążeń i nie odpowiada za zobowiązania upadłego. Przepis art. 23¹ kodeksu pracy² stosuje się odpowiednio (art. 317 ust. 2a pr. upadł.)³.

1. Relacja do art. 55⁴ k.c.

Punktem wyjścia analizy musi być ocena relacji art. 317 § 2 zdanie drugie pr. upadł. do art. 55⁴ kodeksu cywilnego⁴. Zgodnie z tym ostatnim przepisem nabywca przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, chyba że w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach mimo zachowania należytej staranności (art. 55⁴ zdanie pierwsze k.c.). Odpowiedzialność nabywcy ogranicza się do wartości nabytego przedsiębiorstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela (art. 55⁴ zdanie drugie k.c.). Odpowiedzialności tej nie można bez zgody wierzyciela wyłączyć ani ograniczyć (art. 55⁴ zdanie trzecie k.c.).

W przypadku przedsiębiorstwa upadłego możemy mieć do czynienia z dwoma kategoriami „zobowiązań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa”: a) ze zobowiązaniami związanymi z prowadzeniem przedsiębiorstwa, które na gruncie prawa

¹ Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1228 ze zm.; dalej: pr. upadł.).

² Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1320 ze zm., dalej: k.p.).

³ Zob. np. M. Kos, P. Zimmerman, *Skutki nabycia nieruchomości i przedsiębiorstwa od syndyka masy upadłości*, „Monitor Prawa Bankowego” 2013, nr 1, s. 86–97; R. Adamus, *Przedsiębiorstwo upadłego w upadłości likwidacyjnej*, Warszawa 2011; J. Pietrzak, *Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa za długi upadłego*, „Prawo Spółek” 2005, nr 2, s. 36–42.

⁴ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm., dalej: k.c.).

upadłościowego są długami upadłego oraz b) ze zobowiązaniami związanymi z prowadzeniem przedsiębiorstwa, które na gruncie prawa upadłościowego są zobowiązaniami masy upadłości (zob. definicja z art. 230 ust. 2 pr. upadł. zobowiązań masy upadłości jako zobowiązań powstałych po ogłoszeniu upadłości). Do pierwszej z tych kategorii ma zastosowanie art. 317 ust. 2 zdanie drugie pr. upadł., który jako przepis szczególny w stosunku do art. 55⁴ k.c., wyłącza odpowiedzialność za te i – w mojej ocenie – tylko za te zobowiązania. Bez tego wyłączenia z art. 55⁴ k.c. wynikałaby odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa upadłego za zobowiązania upadłego, skoro przepis ten ma, z zastrzeżeniem przepisów szczególnych, *lege non distinguente* zastosowanie do każdego przypadku nabycia przedsiębiorstwa, a więc miałby on w całości zastosowanie także do jego nabycia od syndyka. Artykuł 317 ust. 2 zdanie drugie pr. upadł., będący przepisem ograniczającym zastosowanie art. 55¹ k.c., nie dotyczy natomiast odpowiedzialności nabywcy przedsiębiorstwa za te zobowiązania związane z jego prowadzeniem, które są zobowiązaniami masy upadłości, a więc nie ma zastosowania do przywoływanej wcześniej drugiej kategorii zobowiązań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa⁵.

Po pierwsze, odpowiada to wyraźnemu brzmieniu art. 317 ust. 2 zdanie drugie pr. upadł., odwołującemu się do braku odpowiedzialności nabywcy za „zobowiązania upadłego”, a nie np. *lege non distinguente* „za zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa”, czy np. „za zobowiązania upadłego i zobowiązania masy upadłości”.

Po drugie, z perspektywy nabywcy przedsiębiorstwa, odpowiada to potrzebom funkcjonalnym. Nabycie samych składników majątkowych byłoby bowiem nabyciem przedsiębiorstwa gotowego do prowadzenia działalności gospodarczej (co w świetle art. 55¹ k.c. byłoby wystarczające, bo przepis ten odwołuje się do przeznaczenia zespołu składników do prowadzenia działalności gospodarczej, a nie do rzeczywistego prowadzenia przedsiębiorstwa przez zbywcę w oparciu o te składniki). Nie byłoby to jednak wówczas nabycie przedsiębiorstwa „w działaniu”. Proponowana interpretacja pozwala przy tym na podjęcie przez syndyka z wykorzystaniem swoich wyjątkowych uprawnień (tj. uprawnień, które nie będą przysługiwały nabywcy przedsiębiorstwa) działań restrukturyzacyjnych, przygotowujących przedsiębiorstwo do jego sprzedaży, a to w ten sposób, aby w interesie ogółu wierzycieli zwiększyć jego wartość i w ogólności atrakcyjność dla potencjalnych nabywców. Może to polegać w szczególności na skorzystaniu przez syndyka z prawa opcji co do wszystkich lub niektórych niewykonanych w całości umów wzajemnych stosownie do art. 98 pr. upadł. W konsekwencji zaproponowanej tutaj interpretacji, nabywca przedsiębiorstwa nabędzie je wraz z przejęciem na podstawie art. 55⁴ k.c. co najmniej ekonomicznej odpowiedzialności za „zdrowe” zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, tj. takie, których wykonaniem jest on zainteresowany przede wszystkim po to, aby uzyskać świadczenie

⁵ Odmiennie A. Jakubecki [w:] *idem*, F. Zedler, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2011, do art. 317, nb 6 (z powołaniem się na naturę postępowania upadłościowego, gdzie zaspokojenie wierzycieli następuje z uzyskanej ceny); M. Kos, P. Zimmerman, *Skutki...*, s. 94; R. Adamus, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2021, do art. 317, nb 9; S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020, do art. 317, nb 5; P. Janda, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020, do art. 317, nb 4.

wzajemne, a w kategoriach ekonomicznych, aby osiągnąć zysk lub pozytywne przepływy pieniężne dzięki kontynuowaniu działalności gospodarczej upadłego w takim zakresie, w jakim jest to ekonomicznie uzasadnione, czyli w praktyce z uwzględnieniem restrukturyzacji tej działalności dokonanej przez syndyka, a powodującej, że określone zobowiązania pozostały zobowiązaniami upadłego (i będą zaspokajane z funduszy masy upadłości, w tym przychodów ze sprzedaży przedsiębiorstwa w upadłości), zaś inne są zobowiązaniami masy upadłości, za które nabywca przedsiębiorstwa odpowiada. Z ekonomicznej perspektywy odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa za te zobowiązania powinna zostać uwzględniona w płaconej przez niego cenie za przedsiębiorstwo w upadłości.

Po trzecie, chociaż ma to znaczenie drugorzędne, adresuje to też interes kontrahentów syndyka, którzy są w ten sposób chronieni na wypadek zbycia przedsiębiorstwa na tych samych zasadach, na jakich są na ten wypadek chronieni kontrahenci każdego innego dłużnika prowadzącego przedsiębiorstwo. Przede wszystkim trzeba tutaj pamiętać, że wykonanie zobowiązań masy upadłości przez syndyka po zbyciu przez niego przedsiębiorstwa upadłego będzie często zwyczajnie w praktyce niemożliwe, jeśli będą to zobowiązania niepieniężne. Wykonanie takich zobowiązań będzie bowiem najczęściej wymagało wykorzystania do tego zbytego przedsiębiorstwa⁶. O ile więc właściwe jest kanalizowanie zaspokojenia wierzycieli upadłego w drodze ich zaspokajania w ramach podziału funduszy masy upadłości, o tyle w przypadku wierzycieli masy upadłości trafne jest „podążanie” odpowiedzialności za te zobowiązania za przedsiębiorstwem co najmniej w ten sposób, że nabywca będzie odpowiedzialny za te zobowiązania na zasadach z art. 55¹ k.c.

Po czwarte, można zauważyć, że zobowiązania upadłego nie są zobowiązaniami zbywcy przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55⁴ k.c. Zbywcą przedsiębiorstwa jest bowiem syndyk, działający we własnym imieniu, chociaż na rachunek upadłego (art. 160 ust. 1 pr. upadł.). Inaczej jest ze zobowiązaniami masy upadłości, które są zobowiązaniami syndyka, chociaż ten za te zobowiązania nie odpowiada inaczej niż z masy upadłości (art. 160 ust. 1 pr. upadł.), a po zakończeniu postępowania odpowiada za te zobowiązania upadły (art. 231 ust. 2 pr. upadł.). Tymczasem art. 55⁴ k.c. reguluje

⁶ Na marginesie pojawia się tutaj kwestia kwalifikacji z tej perspektywy zobowiązań z niewykonanych w dniu ogłoszenia upadłości umów wzajemnych. W świetle brzmienia art. 230 ust. 2 pr. upadł. zobowiązaniami masy upadłości są bowiem tylko te zobowiązania z zawartych przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości umów, „których wykonania zażądał syndyk”. Z perspektywy odpowiedzialności nabywcy przedsiębiorstwa decyduje żądanie syndyka złożone do dnia zbycia przedsiębiorstwa, tj. nabywca przedsiębiorstwa nie odpowiada za zobowiązania wprawdzie już istniejące na moment nabycia przedsiębiorstwa, ale wówczas kwalifikowane jeszcze jako zobowiązania upadłego, chociażby następnie syndyk, stosownie do art. 98 pr. upadł., zażądał ich wykonania. Następujące jako skutek takiego żądania przekwalifikowanie tych zobowiązań do zobowiązań masy upadłości nie ma bowiem mocy wstecznej. Skądinąd w takim przypadku nabywca nie mógł też o tych zobowiązaniach wiedzieć mimo zachowania należytej staranności w rozumieniu art. 55⁴ zdanie pierwsze k.c. Chodzi bowiem o wiedzę nie tylko o istnieniu samego zobowiązania jako takiego, ale także o tym, że jest to zobowiązanie, za które nabywca przedsiębiorstwa miałby odpowiadać (czyli w szczególności, że jest to zobowiązanie zbywcy przedsiębiorstwa).

odpowiedzialność za zobowiązania „zbywcy” („Nabywca przedsiębiorstwa [...] jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa”). W tym sensie można nawet dojść do wniosku, że art. 317 § 2 zdanie drugie pr. upadł. powiela wnioski, które można by wysunąć już na gruncie art. 44⁴ k.c., co ze względu na konieczną pewność prawa w tak istotnej kwestii należy zaaprobować. W każdym razie nie prowadzi mnie to do wniosku, że jedynym uzasadnieniem art. 317 § 2 pr. upadł. byłoby to upatrujące jego znaczenia w wyłączeniu odpowiedzialności za zobowiązania zbywcy, a więc za zobowiązania masy upadłości.

Racjonalność rozwiązania przyjętego w art. 317 § 2 zdanie drugie pr. upadł. nie może przy tym budzić żadnych wątpliwości. Nie ma uzasadnienia, aby dowolne zobowiązania upadłego (właściwie według wyboru odpowiedzialnego za nie nabywcy przedsiębiorstwa, bo nie byłby on na gruncie art. 55¹ k.c. związany żadnymi kategoriami zaspokojenia) mogły być zaspokajane poza podziałem funduszy masy upadłości. Inne rozwiązanie podważałoby sens przepisów regulujących kolejność zaspokajania wierzycieli upadłego, co szczególnie istotne, skoro sprzedaż przedsiębiorstwa jest zasadą jako sposób likwidacji masy upadłości (art. 316 ust. 1 pr. upadł.). W konsekwencji, gdyby nabywca przedsiębiorstwa w upadłości miał odpowiadać za zobowiązania upadłego (choćby do wartości nabytego przedsiębiorstwa), logiczne byłoby, że odpowiednio pomniejszałby on płaconą przez siebie cenę za przedsiębiorstwo i ta część wartości przedsiębiorstwa trafiałaby do wierzycieli upadłego nie poprzez fundusze masy upadłości (jak to jest z zapłaconą ceną kupna przedsiębiorstwa w upadłości), ale bezpośrednio od nabywcy przedsiębiorstwa i niekoniecznie w kolejności mającej zastosowanie do podziału funduszy masy upadłości. Inaczej jest z zaspokajaniem zobowiązań masy upadłości, skoro zaspokajają się je w miarę wpływu do masy upadłości stosownych sum i, z zastrzeżeniem pierwszeństwa zaspokojenia kosztów postępowania, bez zachowywania jakiegokolwiek kolejności (art. 343 ust. 1 pr. upadł.). Tak samo się stanie, jeżeli będzie je zaspokajał nabywca przedsiębiorstwa w związku ze swoją odpowiedzialnością za te zobowiązania związane z prowadzeniem nabytego przedsiębiorstwa, które stanowią zobowiązania masy upadłości.

2. Przejęcie długów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, a stanowiących zobowiązania masy upadłości

Nie ma przeszkód, aby w drodze umowy, o której mowa w art. 519 § 2 k.c., zawartej z syndykiem za zgodą wierzycieli, nabywca przedsiębiorstwa w upadłości przejął zobowiązania związane z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa a stanowiące zobowiązania masy upadłości. Chodzi więc o te zobowiązania, za które taki nabywca przedsiębiorstwa skądinąd na podstawie art. 55⁴ k.c. odpowiada, bo do których, jak już była mowa, nie ma zastosowania art. 317 § 2 zdanie drugie pr. upadł. Byłoby to, jak należy w praktyce zakładać, przejęcie odpłatne a należne z tego tytułu wynagrodzenie mogłoby zostać również zaliczone czy potrącone z ceną należną z tytułu nabycia

przedsiębiorstwa w upadłości. Byłaby to konstrukcja dla nabywcy przedsiębiorstwa najbardziej korzystna, skoro unikałby on w ten sposób ryzyka, że jako odpowiedzialny z mocy art. 55⁴ k.c. za cudzy dług (za zobowiązania masy upadłości, będące zobowiązaniami związanymi z prowadzeniem nabytego przez niego przedsiębiorstwa) spłaci on wierzyciela, a mimo nabycia w konsekwencji cesji ustawowej (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.) spłaconej przez siebie wierzytelności mógłby nie uzyskać zaspokojenia z masy upadłości, sam zapłaciwszy wcześniej cenę nabycia przedsiębiorstwa, i dlatego nie pozostając już wówczas dłużnikiem masy upadłości z możliwością skorzystania z potrącenia.

W przypadku upadłości nie ma jednak automatyzmu zaliczenia świadczeń spełnionych w wykonaniu zobowiązań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa na poczet ceny kupna tego przedsiębiorstwa, który to automatyzm w przypadku sprzedaży egzekucyjnej przedsiębiorstwa w trybie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego⁷, przewiduje się w art. 1064²² § 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli przed zawarciem umowy sprzedaży przedsiębiorstwa nabywca spłacił lub przejął zobowiązania, o których mowa w art. 1064²² § 1 k.p.c. (czyli zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa ujawnione w toku egzekucji), wartość przejętych należności zalicza się na poczet ceny kupna. Jeżeli nabywca wcześniej wpłacił cenę niepomniejszoną o tę wartość, zarządca zwraca mu nadwyżkę w terminie tygodniowym od daty zawarcia umowy sprzedaży (art. 1064²² § 2 zdanie drugie k.p.c.). Rozwiązanie to wiąże się z różnicą bardziej zasadniczą: w przypadku nabycia przedsiębiorstwa w toku egzekucji prowadzonej według przepisów kodeksu postępowania cywilnego, stosownie do art. 1064²² § 1 k.p.c., nabywca przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie z dłużnikiem za ujawnione w toku egzekucji zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa (bez jakichkolwiek wyjątków) według zasad określonych w art. 55⁴ k.c. Jest to różnica uzasadniona: w przypadku sprzedaży egzekucyjnej w trybie kodeksu postępowania cywilnego cena kupna posłuży zaspokojeniu wyłącznie wierzyciela egzekwowanego oraz niektórych innych wierzycieli dłużnika egzekwowanego uczestniczących w podziale sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1036 § 1 k.p.c.), podczas gdy sprzedaż w upadłości ma posłużyć zaspokojeniu wszystkich wierzycieli (co oczywiście, jedynie bez wierzycieli nieuczestniczących w postępowaniu upadłościowym).

Można zauważyć, że z pewnością lepszą konstrukcją byłoby przejęcie przez nabywcę przedsiębiorstwa zobowiązań masy upadłości już w ramach nabycia przedsiębiorstwa (choćby przy pozostawieniu zbywcy odpowiedzialności za te zobowiązania, wówczas jako odpowiedzialności za zobowiązania nabywcy przedsiębiorstwa, a więc jako odpowiedzialność za cudzy dług), co byłoby możliwe, gdyby zobowiązania wchodziły w skład przedsiębiorstwa.

---

⁷ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1805 ze zm.; dalej: k.p.c.; kodeks postępowania cywilnego).

3. Nabycie przedsiębiorstwa w ramach przygotowanej likwidacji

Zgodnie z art. 56e ust. 3 pr. upadł. art. 317 pr. upadł. stosuje się do skutków sprzedaży według przepisów działu (a właściwie powinno być rozdziału) o przygotowanej likwidacji. Stosowanie tych przepisów nie jest jedynie odpowiednie, ale następuje wprost. Ponieważ sprzedaż przedsiębiorstwa w ramach przygotowanej likwidacji ma miejsce już po ogłoszeniu upadłości, może uprzednio dojść do restrukturyzacji przedsiębiorstwa upadłego z udziałem syndyka, w szczególności do wykonania przez syndyka prawa opcji w odniesieniu do niektórych umów (art. 98 pr. upadł.), tak samo jak do takiej restrukturyzacji może dojść w razie sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego w trybie przepisów o likwidacji masy upadłości. Określona decyzja syndyka co do takiej restrukturyzacji może zostać wymuszona przez opis sprzedawanego przedsiębiorstwa dołączony do wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży, tudzież poprzez dołączony do takiego wniosku projekt umowy sprzedaży. Nabywca przedsiębiorstwa w ramach przygotowanej likwidacji będzie na podstawie art. 55⁴ k.c. odpowiadał jedynie za te zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, które są zobowiązaniami masy upadłości.

4. Odpowiednie stosowanie art. 23¹ k.p.

Wynikająca z art. 317 ust. 2a pr. upadł. odpowiedzialność stosowania art. 23¹ k.p. (zamiast jego stosowania wprost) przejawia się przy stosowaniu jego ust. 1 i ust. 2⁸. Zgodnie z tymi przepisami, w razie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę staje się on z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy, z zastrzeżeniem przepisów art. 23¹ § 5 k.p., a za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy, powstałe przed przejściem części zakładu pracy na innego pracodawcę, dotychczasowy i nowy pracodawca odpowiadają solidarnie. Przepis ten odpowiednio stosowany oznacza, że nowy pracodawca (a więc w tym przypadku nabywca przedsiębiorstwa w upadłości) odpowiada jedynie za takie zobowiązania wynikające ze stosunku pracy, powstałe przed przejściem zakładu pracy lub jego części, które stanowią zobowiązania masy upadłości, a nie za te, które stanowią zobowiązania upadłego – dotychczasowego pracodawcy.

Wierzyciele pracowniczy upadłego zostaną więc zaspokojeni w drodze podziału funduszu masy upadłości a nie przez nabywcę przedsiębiorstwa upadłego, chociażby ten, wobec nabycia przedsiębiorstwa, był ich nowym pracodawcą⁹. Taki nowy

⁸ W poprzednim stanie prawnym: F. Zedler, P. Zimmerman, *Skutki przejścia zakładu pracy w rozumieniu art. 23(1) Kodeksu pracy w toku postępowania upadłościowego*, „Polski Proces Cywilny” 2013, nr 1, s. 7–19; a po nowelizacji: K. Tatara, Ł. Grenda, M. Kaliński, *Odpowiednie stosowanie art. 23(1) kodeksu pracy po nowelizacji prawa upadłościowego*, „Doradca Restrukturyzacyjny” 2020, nr 1, s. 54–67.

⁹ Tak też na gruncie art. 317 ust. 2a pr. upadł. A. Jakubecki [w:] *Prawo...*, do art. 317, nb 15; P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020, do art. 317, nb 11 (autor odwołuje się, w miejsce rozróżnienia zobowiązań upadłego i zobowiązań masy upadłości, do „zaległych świadczeń

pracodawca będzie natomiast odpowiedzialny wobec wierzycieli pracowniczych masy upadłości. Nie ma więc tutaj odmienności w stosunku do wierzycieli niepracowniczych.

5. Zobowiązania podatkowe

Zgodnie z art. 313 ust. 1 zdanie drugie pr. upadł., nabywca składników masy upadłości nie odpowiada za zobowiązania podatkowe upadłego, także powstałe po ogłoszeniu upadłości. Użyte w przepisie określenie „zobowiązania podatkowe upadłego” jest zaczerpnięte z terminologii prawa podatkowego, a nie prawa upadłościowego, na gruncie którego część takich zobowiązań będzie, jeśli chodzi o zasady ich zaspokajania, stanowiło nie zobowiązania upadłego, lecz zobowiązania masy upadłości. Przepis art. 313 ust. 1 zdanie drugie pr. upadł. *lege non distinguente* należy potraktować jako mający zastosowanie (obok innych składników masy upadłości) także do nabycia przedsiębiorstwa upadłego¹⁰. Będzie on więc przepisem szczególnym m.in. w stosunku do art. 112 ordynacji podatkowej, regulującego odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa za powstałe do dnia nabycia zaległości podatkowe związane z prowadzoną działalnością gospodarczą¹¹. Wniosek ten wyraźnie wynika obecnie także z art. 112a o.p.¹², który stwierdza brak zastosowania art. 112 o.p. do nabycia m.in. w postępowaniu upadłościowym. Przez nabycie „w postępowaniu upadłościowym” należy tutaj rozumieć zarówno nabycie w ramach likwidacji masy upadłości, jak i w ramach przygotowanej likwidacji (nabycie to następuje bowiem za zgodą sądu upadłościowego udzielaną wraz z ogłoszeniem upadłości i na podstawie umowy zawieranej z syndykiem). W konsekwencji art. 313 ust. 1 zdanie drugie pr. upadł., zachodzi więc różnica między odpowiedzialnością nabywcy przedsiębiorstwa w upadłości za zobowiązania podatkowe (precyzyjnie: za zaległości podatkowe) oraz za zobowiązania niepodatkowe związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa¹³. Jest to uzasadnione potrzebą zapewnienia kontynuacji

---

powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości”). Podobnie P. Janda, *Prawo...*, do art. 317, nb 7, który stwierdza, że nabywca przedsiębiorstwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy powstałe przed ogłoszeniem upadłości, ale jednocześnie przewiduje w razie nabycia przedsiębiorstwa w upadłości brak zastosowania art. 23¹ § 2 k.p. w całości, co oznaczałoby, że taki nabywca przedsiębiorstwa nie ponosi także odpowiedzialności za zobowiązania wynikające ze stosunków pracy, a stanowiące zobowiązania masy upadłości. Tak jak P. Janda, również K. Tatar, Ł. Grenda, M. Kaliński, *Odpowiednie...*, s. 66.

¹⁰ Tak też S. Gurgul, *Prawo...*, do art. 317, nb 5; P. Janda, *Prawo...*, do art. 317, nb 5.

¹¹ Zob. jednak poglądy przyjmujące, że i przed wprowadzeniem art. 313 ust. 1 zdanie drugie pr. upadł., art. 112 o.p. nie miał zastosowania do odpowiedzialności nabywcy przedsiębiorstwa w upadłości, a to w związku z przyjęciem, że nabycie to miałoby mieć charakter pierwotny, zaś art. 112 o.p. miałyby się nie stosować do takiego nabycia. Szerzej: A. Jakubecki [w:] *Prawo...*, do art. 317, nb 15. Poglądu tego nie podzielam.

¹² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1540 ze zm.; dalej: o.p.).

¹³ Podnosi to R. Adamus [w:] *idem*, *Prawo...*, do art. 317, nb 9, wnioskując z tego, że również art. 55⁴ k.c. nie ma zastosowania do zobowiązań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa upadłego, będących zobowiązaniami masy upadłości.

polegającej na wykonywaniu przez nabywcę przedsiębiorstwa, przy wykorzystaniu prowadzonego przedsiębiorstwa, niepodatkowych zobowiązań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa upadłego będących zobowiązaniami masy upadłości (często będą to zobowiązania niepieniężne i dlatego ich wykonywanie wymaga dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa), przy braku potrzeby takiej kontynuacji, jeśli chodzi o zaległości podatkowe, które są zobowiązaniami pieniężnymi, i równie dobrze takie zobowiązania masy upadłości mogą zostać spełnione przez syndyka.

Literatura

- Adamus R., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2021.
- Adamus R., *Przedsiębiorstwo upadłego w upadłości likwidacyjnej*, Warszawa 2011.
- Gurgul S., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Jakubecki A., Zedler F., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Janda P., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Kos M., Zimmerman P., *Skutki nabycia nieruchomości i przedsiębiorstwa od syndyka masy upadłości*, „Monitor Prawa Bankowego” 2013, nr 1.
- Pietrzak J., *Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa za długi upadłego*, „Prawo Spółek” 2005, nr 2.
- Tatara K., Grenda Ł., Kaliński M., *Odpowiednie stosowanie art. 23(1) kodeksu pracy po nowelizacji prawa upadłościowego*, „Doradca Restrukturyzacyjny” 2020, nr 1.
- Zedler F., Zimmerman P., *Skutki przejścia zakładu pracy w rozumieniu art. 23(1) Kodeksu pracy w toku postępowania upadłościowego*, „Polski Proces Cywilny” 2013, nr 1.
- Zimmerman P., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2020.

Streszczenie

Artur Nowacki

Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa upadłego za zobowiązania związane z jego prowadzeniem

Przedmiotem artykułu jest przede wszystkim obrona stanowiska, zgodnie z którym art. 55¹ k.c., wprowadzający odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa za zobowiązania zbywcy związane z jego prowadzeniem, znajdzie w kontekście upadłości zastosowanie tylko do tych zobowiązań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, które stanowią zobowiązania masy upadłości, podczas gdy ze względu na art. 317 § 2 zdanie drugie pr. upadł. jego stosowanie jest wyłączone w odniesieniu do tych zobowiązań związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, które stanowią zobowiązania upadłego. Tak samo będzie z zobowiązaniami ze stosunków pracy w konsekwencji jedynie odpowiedniego z mocy art. 317 ust. 2a pr. upadł. stosowania art. 23¹ k.p.

Słowa kluczowe: upadłość; sprzedaż przedsiębiorstwa; przejście zakładu pracy; odpowiedzialność za zobowiązania; przygotowana likwidacja.

Summary

Artur Nowacki

Liability of an Acquirer of an Enterprise for Debts Connected with Running of That Enterprise

In the opinion of the author, art. 55 par. 1 of the Polish Civil Code, which introduces the liability of an acquirer of an enterprise for debts connected with the running of that enterprise, in the insolvency context applies only to those debts which relate to the running of an enterprise that are the so-called debts of the insolvency estate (i. e. which arose after the declaration of insolvency). Article 317 par. 2 the second sentence of the Polish Insolvency Law excludes its application in regard to debts connected with the running of an enterprise that are debts of the insolvent debtor (i.e. which arose before the declaration of insolvency). The same distinction applies to debts toward employees, which is a consequence of the application of art. 23 sec. 1 of the Polish Labour Law – according to a referral from art. 317 par. 2a of the Polish Insolvency Law.

Keywords: insolvency; sale of an enterprise; transfer of an enterprise; liability for obligations; pre-pack.